

Examen VBO-MAVO-D

Nederlands, leesvaardigheid

Vorbereidend
Beroeps
Onderwijs

Middelbaar
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

Tekstboekje

20 | **02**

Tijdvak 2
Woensdag 19 juni
13.30 – 15.30 uur

Tekst 1 Heimwee onder vluchtelingen

- 1 Soms, als hij in bed ligt en rond-
dooft in dat schemergebied tussen waken
en slapen, kan hij de uitgeverij weer
ruiken. De geur van papier en verse
5 letters. De schrijver Adnan Ghoreifi (56)
is dan weer even terug in die straat in het
centrum van Teheran, waar je alle boek-
winkels kunt vinden en alle uitgeverijen.
Cafés, journalisten, studenten. Hij kwam
10 er vaak, heel vaak. Hij hield van die
straat. Het was de straat van de honger
naar kennis, de straat van de jeugd. Die
straat, dat was hij zelf.
- 2 Ook nu, op een maandagmiddag in
15 zijn flat vijfhoog in Diemen-Zuid, ziet hij
de straat weer voor zich. Waar dat beeld
vandaan komt? Het komt door de liefde
voor die dingen, zegt hij. Een verleden
dat niet herwonnen kan worden. Het komt
20 door het heimwee.
- 3 Wat is de emotie die wij heimwee
noemen? Volgens 'Van Dale, Groot
woordenboek der Nederlandse taal' is
heimwee 1) „het (ziekelijk) verlangen
25 naar de geboortegrond, naar huis, bij
verwijderd zijn daarvan” en 2) „verlangen
naar een vroegere omgeving of toestand,
of naar hetgeen als bestemming gedacht
wordt”. Dat is mooi gezegd, maar wat
30 betekent het? Hoezeer kunnen mensen
onder heimwee lijden? En maakt het voor
het verlangen uit of je vrijwillig je thuis
hebt verlaten of gedwongen werd? Neem
de honderdduizenden Joegoslaven en
35 Albaniërs die korte tijd geleden moesten
vluchten. Ze wilden zo snel mogelijk naar
huis, zeiden de meesten. Hun land was en
werd verwoest, het zou, ook als er vrede
zou komen, nooit meer hetzelfde zijn.
40 Toch verlangden zij ernaar terug te gaan.
Een in Nederland gearriveerde Koso-
vaarse vrouw zei: „Ik denk elke dag, elk
uur, elke minuut aan thuis.”
- 4 Heimwee is relatief weinig onder-
45 zocht, zegt psychologe Miranda van
Tilburg, die vorig jaar een boek schreef
over deze emotie. Wetenschappers en
therapeuten nemen het onderwerp niet erg
serieus. In het dagelijks leven wordt
50 heimwee vaak gezien als een klein en
voorbijgaand kinderprobleem. Het is
huiden wanneer je bij die afschuwelijke
tante uit logeren moet.
- 5 Maar niet altijd gaat heimwee
55 vanzelf weer over. Ook volwassenen
kunnen lijden aan een ziekmakend
verlangen naar huis. Het kan een obsessie
zijn, vertelt Van Tilburg. Echte 'heimwee-
lijders' kunnen aan niets anders denken
60 dan aan thuis. Alsof zij hopeloos verliefd
zijn. Het is een verlangen dat iemand kan
verteren. Niet voor niets slaat heimwee
meestal op de maag. Heimweelijders
kunnen letterlijk misselijk worden van
65 verlangen. Daarnaast komen ook hoofd-
pijn, een slap gevoel in de benen, slaap-
problemen, gebrek aan eetlust, depressies
en vermoeidheid als verschijnselen voor.
- 6 Aan heimwee kun je doodgaan. Al
70 in de zeventiende eeuw werd het geval
beschreven van een Zwitserse man die in
Bazel op sterven lag, maar eenmaal thuis
in Bern zienderogen opknapte. In
Amerika kwam in de jaren tachtig bij
75 jonge, gezonde Cambodjaanse vluchte-
lingen opvallend vaak het verschijnsel
voor dat zij volkomen onverwacht over-
leden, midden in de nacht. Heimwee, was
de diagnose. Bij de geboorte van een
80 Cambodjaan wordt de placenta¹⁾ altijd
begraven op een speciale plek. Wie te ver
van die plek vandaan gaat, zo luidt de
traditie, verliest zijn wortels, die wordt
ziek.
- 7 Hoe minder invloed iemand heeft
85 op zijn vertrek van huis, hoe groter 'de
kans op heimwee', zeggen Van Tilburg en
haar collega's van de Leidse universiteit.
Zij praten dus over heimwee als over een
90 ziekte, over de kans die je loopt om deze
ziekte op te lopen. Zij spreken over de
noodzaak van 'erkenning', waardoor een
'heldere diagnose' en de keuze van
passende 'behandelmethode' mogelijk
95 zouden zijn. Al blijft terug naar huis het
enige echte geneesmiddel.
Heimweelijders krijgen vaak ten onrechte
het etiket 'depressief' opgeplakt, zeggen
de Leidse onderzoeksters. Dat bemoeilijkt
100 in ieder geval een mogelijke behandeling.
Bij de Stichting Pharos in Utrecht, waar
vluchtelingen met psychische problemen
terecht kunnen, wordt inderdaad nooit de
diagnose 'heimwee' gesteld. Het komt in
105 het behandelboek niet voor. Vluchte-
lingen hebben vaak zulke complexe
problemen, dat er misschien voor heim-
wee te weinig aandacht is, erkent thera-
peute Mia Groenenberg. Wat zij eraan
110 zou kunnen doen? Praten willen de heim-
weelijders in ieder geval, eindeloos
praten over wat ze missen en hoe mooi
het was. Ze dromen over teruggaan - ook
al weten ze soms dat dat niet kan. Ze

115 idealiseren hun oude situatie. Daarop kan
in de gesprekken in ieder geval gewezen
worden.

8 Je kunt ook zeggen dat mensen in
het moderne 'werelddorp' van vandaag
120 overal kunnen aarden. Door de moderne
communicatiemiddelen lijkt de wereld
immers steeds kleiner te worden. In die
redenering is eigenlijk helemaal geen
plaats voor heimweegevoelens. Dat is een
125 onzinnige opvatting volgens de Amster-
damse psycholoog Nico Frijda, die jaren-
lang studie heeft gedaan naar emoties.
Natuurlijk is het waar dat we met z'n
130 allen steeds vaker verkassen. Flitsende
wereldburgers voelen we ons. Maar dat
maakt de behoefte aan verbondenheid en
een vertrouwde omgeving er uiteindelijk
niet minder om. Hoe oud is de idee dat de
wereld één groot dorp is? Misschien 30
135 jaar? Het gevoel van heimwee is in ieder
geval veel ouder en essentiëler, zegt
Frijda. Een mens hecht aan zijn taal, zijn
gewoonten, en heeft doorgaans een hekel

aan extra inspanningen en stress. Hoeveel
140 moeite kost het alleen al om aan een
nieuwe taal te wennen?

9 Inmiddels is, volgens de Verenigde
Naties, ongeveer één op de 250 wereld-
burgers vluchteling. Natuurlijk voelen
145 niet al die mensen zich ontheemd. Velen
schieten opnieuw wortel. Maar ook al
zijn zij succesvol, krijgen zij nieuwe
banen, nieuwe huizen, nieuwe liefdes: het
heimwee blijft, zegt de Iraanse schrijfster
150 Halleh Ghorafhi. Zij sprak voor het
schrijven van een boek met veertig jonge,
geslaagde Iraniërs in Nederland en
Amerika. Voelden zij zich thuis in hun
nieuwe land? Nooit echt, was het ant-
155 woord, al was het maar omdat de ánder
hen altijd als een vreemdeling bleef zien.
Wie zich niet thuis voelt, droomt zich een
bestemming elders. Vluchtelingen ver-
langen vaak terug naar de tijd vóór die
160 staatsgreep, revolutie of oorlog, de tijd
dat hun huis nog thuis was.

*naar: Judith Koelemeijer
uit: de Volkskrant, 12 mei 1999*

1 De hoofdluis staat enorm in de
belangstelling. Tot voor kort dacht men bij
hoofdluis vooral aan kelderwoningen,
armoede, loopgraven en kampen. Inmiddels
5 is duidelijk geworden dat de luis niet uit te
roeien valt. Dit ondanks het grootschalig
gebruik van chemicaliën. Uit onderzoek van
de Wageningse Universiteit blijkt, dat van
alle basisschoolkinderen ruim een kwart ooit
10 door het diertje bezocht is. En ruim 18
procent van deze leeftijdsgroep wordt er ten
minste eenmaal per jaar door geïnfecteerd.
Jaarlijks gaan ongeveer 250 duizend
middelen tegen hoofdluis over de toonbank.

2 15 De luis is lastig voor de hele
samenleving. Niet alleen de jeugdige
bewoners van achterstandsbuurten worden
door dit diertje bezocht, maar ook de
kinderen van beter bedeelde hebben te
20 maken met dit grote ongemak. Kortom: de
luis legt geen sociale voorkeur aan de dag.
Het dagelijks leven kan door dit diertje
ernstig worden ontwricht. Kinderen moeten
door hun ouders op verzoek van school
25 opgehaald worden, er moet een bezoek aan
de apotheek gebracht worden en thuis wacht
een hele berg extra was.

3 Op de Nationale Luizendag die onlangs in
Utrecht werd gehouden, kwamen leerlingen,
30 leerkrachten en deskundigen uit alle
windstreken bijeen om de nieuwste
inzichten over de hoofdluis uit te wisselen.
Het verschijnsel hoofdluis wordt door velen
als een groot probleem ervaren waar snel
35 een oplossing voor moet worden gevonden.
De onrust werd met name gevoed door de
indruk dat de luis vaker voorkomt dan, zeg,
twintig jaar geleden, en dat deze parasiet
een weerstand heeft ontwikkeld tegen de
40 meest gangbare bestrijdingsmiddelen.

4 Voor het eerste heeft de Wageningse
insectendeskundige dr. ir. W. Takken geen
overtuigend bewijs gevonden. Wel lijkt de
luis steeds minder gevoelig te worden voor
45 de meest gebruikte behandelmethode. Uit
onderzoek dat Takken met twee Wageningse
collega's heeft uitgevoerd, blijkt dat 31 tot
44 procent van de behandelingen faalt. Deze
cijfers bewijzen niet zonder meer dat de
50 beestjes bestand zijn tegen deze middelen.
Ze hangen mogelijk ook samen met
ondeskundig gebruik ervan. Veel ouders zijn
overgevoelig voor de smeekbede van hun
geïnfecteerde kinderen om de haarlotion
55 eerder uit te spoelen dan de bijsluiters
voorschrijft. De fabrikanten dragen
daarnaast zelf bij aan de krachteloosheid
van hun middeltjes door niet duidelijk te

vermelden dat een tweede behandeling
60 absoluut nodig is.

5 De hoofdluis is een uiterst taai en
hardleers beestje. Anders dan de mug, is de
luis niet gevoelig voor de wisseling van de
seizoenen, en hij is niet met een klamboe of
65 een welgemikte tik tot staan te brengen. Hij
nestelt zich met de tentakels waarmee zijn
poten zijn uitgerust tussen de hoofdharen
van de gastheer - altijd een mens, meestal
een kind - en voedt zich enkele malen per
70 dag met bloed. Daarbij komt speeksel vrij
dat jeuk veroorzaakt. De luis kan zich alleen
lopend verplaatsen. Zonder menselijk bloed
kan hij hooguit 48 uur overleven. Luizen
zijn voor de mens zeer hinderlijk, maar ze
75 zijn niet schadelijk. Gezondheidsrisico's
ontstaan pas als de luizen zich lange tijd
ongehinderd kunnen vermenigvuldigen,
maar dat komt nog zelden voor.

6 In de Middeleeuwen was een
80 luizenepidemie heel gewoon. Om niet elke
nacht slapeloos in bed te hoeven liggen,
lieten de rijken zichzelf kaalknippen en
kochten zij een pruik. Gewone mensen, die
zich de luxe van een pruik niet konden
85 veroorloven, gingen blootshoofds door het
leven of bewerkten hun hoofd met
petroleum of alcohol. Pas rond 1943 vond
men het toen nog effectieve gif DDT tegen
de luis uit. Twintig jaar later had de luis
90 zich tegen het middel gewapend. Ook aan de
werking van de bestrijdingsmiddelen van
vandaag de dag kan getwijfeld worden.

7 Vandaag de dag wisselen bezorgde ouders
ervaringen uit op internet. De een weet dat
95 het geïnfecteerde hoofd met aromatische
oliën moet worden bewerkt. Daarmee zou de
hoofdluis goed te bestrijden zijn. De ander
stelt dat hoofdluizen zich bij voorkeur in
een schone omgeving nestelen. Het advies:
100 niet te vaak je haren wassen. Een kleine
minderheid gunt het beestje een luiswaardig
bestaan.

8 Vooral scholen voelen zich verplicht de
nodige maatregelen te nemen in de strijd
105 tegen de luis. Zij stellen regels op over hoe
er gehandeld moet worden als een leerling
luis heeft. Soms vervangen scholen
kapstokken door kluisjes, zodat de luis niet
van de ene jas naar de andere kan wandelen.
110 Andere scholen geven om dezelfde reden
kleurige kledingzakken aan de kinderen.

9 De deskundige W. Takken verwacht van
dergelijke maatregelen niet veel heil.
Althans: zolang er niet tegelijkertijd andere
115 maatregelen worden genomen. Hij bepleit de
herinvoering van de periodieke

luizencontrole door de schoolarts en moedigt ouders aan de luizenkam te gebruiken. Kinderen die op school als drager van de hoofdluis worden geïdentificeerd, moeten van hun klasgenoten

worden gescheiden. Tja, en als dat allemaal niet meer helpt, dan kunnen we er altijd nog voor kiezen om onze haren weer goed kort te knippen.

*naar: Sander van Walsum
uit: de Volkskrant, 11 oktober 2000*

Tekst 3 Dit is geen leven

Dit is geen leven.

Toch zijn miljoenen mensen in de wereld dakloos. HomePlan doet hier concreet iets aan. Voor elke f 2950,- die deze stichting ontvangt, bouwt ze een huis. Voor velen de eerste stap op weg naar een menswaardig bestaan.

Uw steun legt een fundament onder de toekomst van daklozen.

Bel HomePlan: 076 573 67 36
www.homeplan.org

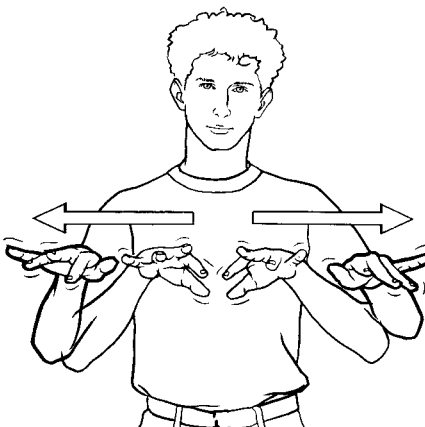

HomePlan

Tekst 4 Gebarentaal: taal of talen?

- 1 1 Als een Nederlandse dove het over 'water' heeft, maakt hij met zijn twee handen op
2 borsthoogte kleine golfbewegingen. Water is hier in overvloed. Het Franse gebaar voor water doet
3 denken aan een druppelende kraan. Je maakt het door je wijsvinger en middelvinger op en neer te
4 bewegen ter hoogte van je kin. In de Sahara is water een zeldzaamheid. Een kraan zullen de
5 Toearegs, een nomadenstam in die woestijn, er niet snel tegenkomen. Als doven daar duidelijk
6 maken dat ze water willen, brengen ze hun hand naar de mond en maken een slurpende beweging
7 met de lippen.

water (gebarentaal van Toearegs)

water (Nederlandse gebarentaal)

De illustraties zijn afkomstig uit het boek Gebarentaal, uitgegeven door Nijgh & Van Ditmar © Stichting Vi-taal, Den Haag 1993

- 2 8 Wie denkt dat doven elkaar met gebarentaal overal ter wereld probleemloos kunnen
9 begrijpen, vergist zich. Want zelfs bij een gesprek over een wereldwijd bekend begrip als water
10 kunnen ze aardig in de war raken. Er bestaan minstens honderd gebarentalen. Van Nicaragua tot
11 Quebec en van Australië tot China maken doven andere gebaren, gebruiken ze andere
12 gezichtsuitdrukkingen en kiezen ze een andere zinsopbouw. Zelfs een dove uit het
13 Nederlandstalige deel van België kan zich in Nederland niet zonder meer verstaanbaar maken.
- 3 14 Gebarentalen werden lange tijd als minderwaardige talen beschouwd. Dove kinderen
15 werden op de vingers getikt of moesten op hun handen gaan zitten als de onderwijzer hen
16 gebaren zag maken. Opvoeders en begeleiders waren ervan overtuigd dat dove kinderen alleen
17 een kans maakten in de maatschappij als ze leerden praten.
- 4 18 Ook taalkundigen negeerden lang de talen van de doven. Ze dachten dat gebarentalen niet
19 veel meer inhielden dan het tekenen van voorwerpen en letters in de lucht. Dat gebarentalen ook
20 regels hebben voor het gebruik van gebaren en voor de betekenis ervan, werd pas in de jaren
21 vijftig erkend toen men in de Verenigde Staten daar onderzoek naar ging doen. „Het onderzoek
22 naar gebarentalen is toen pas eigenlijk echt begonnen”, zegt prof. dr. Anne Baker. Ze is
23 hoogleraar taalkunde aan de Universiteit van Amsterdam en voorzitter van het internationale
24 congres over gebarentalen dat zondag in Amsterdam begint.
- 5 25 Het is het eerste internationale congres over gebarentalen dat in Europa wordt gehouden.
26 Zo'n bijeenkomst wordt elke twee jaar georganiseerd. De vorige keren gebeurde dat in de
27 Verenigde Staten, een land met één gebarentaal. Op de congressen daar lag de nadruk op het
28 in kaart brengen van zoveel mogelijk gebarentalen uit de hele wereld, niet zozeer op de
29 verschillen daartussen. In Amsterdam gaan de deelnemende taalkundigen zich vooral op die
30 verschillen en op overeenkomsten richten. Op het congres zullen onderzoekers uit alle vijf
31 de werelddelen gegevens van 48 gebarentalen presenteren en met elkaar vergelijken. De
32 organisatoren hopen dat de bijeenkomst aanzet tot verder vergelijkend onderzoek naar
33 gebarentalen, een studie die nog aan het begin staat.
- 6 34 Gebarentalen hebben meestal hun eigen gebaren en de grammatica en de betekenisleer van
35 deze talen zijn vaak heel verschillend. De volgorde van onderwerp en werkwoord kan variëren,

36 de wijze waarop werkwoorden worden vervoegd is vaak verschillend en ook het gebruik van
37 lidwoorden en voorzetsels is niet altijd hetzelfde.

7 38 De ontkenning in de Amerikaanse gebarentaal is heel anders dan in de Duitse. „Als men in
39 de Amerikaanse gebarentaal zegt: 'Jan koopt geen huis', dan maakt men eerst het gebaar voor
40 Jan”, legt Baker uit. „Dan volgt al direct het gebaar voor de ontkenning. Tegelijkertijd begint
41 men ter illustratie het hoofd te schudden. In de Duitse gebarentaal komen de ontkenning en het
42 schudden van het hoofd pas aan het einde van de zin.”

8 43 Volgens Baker zijn gebarentalen, net als gesproken talen, onderhevig aan veranderingen.
44 „Faxen is een vrij nieuw begrip. In het begin, als er nog geen gebaar bestaat, zie je vaak dat
45 doven het nieuwe woord gaan spellen. Maar op een gegeven moment ontstaat er als vanzelf een
46 gebaar voor. In het Nederlands is dat het samengestelde gebaar van telefoneren en papier
47 inschuiven. Maar in een andere gebarentaal kan daar iets heel anders uit komen. Het is
48 interessant de ontwikkeling van nieuwe gebaren vergelijkend te bestuderen.”

fax

*De illustratie is afkomstig uit het boek Gebarentaal, uitgegeven door Nijgh & Van Ditmar
© Stichting Vi-taal, Den Haag 1993*

9 49 Er zijn niet alleen verschillen. Lippen zijn in elke cultuur rood. Dus het gebaar van 'rood',
50 het aanraken van de lippen, is in een groot aantal gebarentalen hetzelfde. Dat geldt ook voor het
51 gebruik van lichaam en gezicht. Dit is eveneens een vast onderdeel van elke gebarentaal. Het
52 dient er niet alleen toe om emoties uit te drukken, maar ook om andere zaken aan te geven.

10 53 In veel gebarentalen beweegt de gebruiker de wenkbrauwen en het hoofd om aan te geven
54 dat het om een vraag gaat. In de Nederlandse gebarentaal trekt men de wenkbrauwen hoog op en
55 buigt het hoofd naar achteren. In een Afrikaanse gebarentaal kan dat heel goed precies andersom
56 zijn, maar het blijven de wenkbrauwen en het hoofd.

11 57 Het congres lijkt een geschikte gelegenheid om met vergelijkend onderzoek te
58 beginnen. Want de bijeenkomst zelf wordt alvast een kleurrijke mix van allerlei gesproken en
59 'gebaarde' talen, voorspelt Baker. De voertaal is Engels en die zal gelijktijdig worden getolkt in
60 verschillende gebarentalen. „Dan heb je een hele zaal vol mensen die allemaal een andere
61 gebarentaal spreken. Je ziet onmiddellijk de verschillende manieren waarop dezelfde betekenis
62 uitgedrukt kan worden.”

*naar: Janine Meijer
uit: de Volkskrant*

Tekst 5 Een tv met ja/nee-sticker

- 1 „Zoekt u een passend montuur? Ik help u graag een handje”, zegt een meisje met blonde vlechten op de 'websight' van Hans Anders. Wilt u een klassiek of een trendy model, een bril die opvalt of juist niet, heeft u een rond of ovaal gezicht? Uiteindelijk rolt er een model uit dat 'gepast' kan worden op een gescande foto van de klant. De nieuwe *look* kan ter advisering nog worden gemaïld aan familie en vrienden.
- 2 Jaap van Huis is mede-eigenaar van een bureau dat adverteerders adviseert in de beste verkoopmethoden. Hij kan zich nog herinneren dat hij op een middag in 1968 het allereerste STER-blokje zag. „In een projectiezaaltje zaten we ademloos te kijken naar het blok dat 's avonds zou worden uitgezonden”, zegt hij. In die eerste jaren behoorden de STER-blokken tot de populairste programma's, werd Loeki de Leeuw een held en zong heel Nederland onder de douche: „Zo in mijn sas met Badedas.” Een simpel STER-blokje bereikte toen 40 procent van de bevolking, doordat er maar één televisienet was. De afstandsbediening was iets voor Amerika. Merkwaardig genoeg leidde de commerciële televisie de afladdering van de tv-reclame in. Niet alleen kregen kijkers de keuze om weg te zappen, ook werden ze zo overspoeld met reclame, dat ze de spotjes inmiddels met een verpletterende onverschilligheid bezien. In 1991 zei 48 procent van de jongeren nog graag naar tv-reclame te kijken, in 1999 was dat nog maar 7 procent, volgens een onderzoek van het bureau InterView.
- 3 Internet biedt nieuwe vormen van reclame: interactief, grappig en niet opdringerig, omdat de consument zelf de site aanklikt. Zulke reclame heeft de toekomst, gelooft Jaap van Huis. De traditionele tv-reclameboodschap heeft zijn beste tijd gehad, meent hij. Dankzij technische vernieuwingen zal de consument straks ongewenste boodschappen over shampoos, hardnekkige vetvlekken en geïrriteerd tandvlees kunnen wegfilteren, denkt Van Huis. Hij zal zelf beslissen aan welke reclame hij behoefte heeft.
- 4 Nieuwe technologie zal het spotje verder doen verpieteren, verwacht Van Huis. In de Verenigde Staten werd onlangs de TiVo geïntroduceerd. Dat is een 'slimme' video, uitgerust met een advertentiewisser die volgens de eerste berichten enthousiast wordt gebruikt. Over enkele jaren zullen steeds meer programma's via internet de huiskamer binnenkomen, is de verwachting. Ook deze web-tv zal gefilterd kunnen worden. In elk geval wordt de wereld van de commerciële

reclame op zijn kop gezet als steeds meer mensen 'indirect' kijken, via de TiVo of internet.

5 Het gedwongen kijken naar reclame zal spoedig verleden tijd zijn. Dankzij de techniek krijgt de consument straks zelf de leiding in handen. „Hij krijgt als het ware een ja/nee-sticker op zijn tv”, zegt Van Huis.

6 Hoe dan ook, de kijker zal straks veel gemakkelijker dan nu tv-spotjes kunnen ontlopen. Het einde van de traditionele reclameboodschap lijkt echter het begin van een alomvattende invloed van een nieuwe vorm van reclame. Als het tamelijk botte wapen van de tv-spot in onbruik raakt, zullen adverteerders op zoek gaan naar slimmere methoden. Allereerst zal de ondergang van de netjes afgebakende reclameboodschap leiden tot een opmars van sluikreclame. Bijvoorbeeld: BMW betaalde de makers van James Bond 250 miljoen gulden om de held zijn Aston Martin te laten inruilen voor een Z3-cabrio. „Dergelijke verborgen advertenties zullen steeds vaker voorkomen”, verwacht Van Huis. „Je ziet de presentatrice van *2Vandaag* en je denkt: wat een leuk Nike-truitje. Wat is daar verkeerd aan?”

7 Bovendien kunnen adverteerders met de nieuwe technologie ook hun voordeel doen. „De reclameboodschap is als het ware een schot hagel dat wordt afgevuurd in een strook van 300 kilometer. Via internet kun je veel gericht mikken”, zegt Paul de Gooijer, directeur van Human-i. Met behulp van internet en interactieve tv kunnen bedrijven nauwkeurig volgen waar iemand belangstelling voor heeft. Aan de hand daarvan kunnen zij de consument benaderen met een concreet aanbod. Wie veel autosites op internet bezoekt, krijgt een persoonlijke aanbieding voor de nieuwste Citroën; wie blijkt geeft van belangstelling voor mode, kan intekenen op de voorjaarscollectie van C & A.

8 Deze techniek roept bij mij nogal wat twijfels over de bescherming van de privacy op. In de Verenigde Staten loopt nu een rechtszaak tegen DoubleClick, de grootste advertentieverkoper op internet. Het bedrijf wilde de gegevens van elfduizend pagina's combineren met een bestand van soorten klanten, om de individuele gebruiker te verblijden met geheel op maat gesneden advertenties. Alleen bezoek aan seks- en gezondheidspagina's zouden buiten beschouwing blijven bij deze ongekend nauwkeurige vorm van doelgericht adverteren.

9 Tot op straat zal de adverteerder ons volgen, werd onlangs nog voorspeld op de

nieuwe mediabeurs MILIA in Cannes. De gsm van de toekomst wordt voorzien van internet en een navigatiesysteem, waardoor de telefoonmaatschappij precies weet waar haar klanten zich bevinden. Terwijl je door een vreemde stad loopt, kan plotseling de telefoon afgaan. Op het scherm verschijnt een boodschap: „De winkel die u zojuist passeerde, geeft 40 procent korting.”

10 Het lijkt een toekomstbeeld waar je onzeker door kunt worden: de consument als

*naar: Peter Giesen
uit: de Volkskrant, 14 april 2000*

een 24-uurs doelwit voor reclame, gevolgd en verleid door steeds slimmer werkende adverteerders. Maar volgens Van Huis beslist uiteindelijk de consument. Hij zegt: „Het is inderdaad vreselijk als je telefoon te pas en te onpas allerlei reclame gaat doorgeven. Maar je krijgt alleen boodschappen over producten en diensten waar je zelf belangstelling voor hebt. En wat je niet interesseert, kun je gewoon uitsluiten.”

Einde